

הגניוס היהודי הצטמק ללימודי טכנולוגיה

16.2.2011 | 09:41 דוד פרג'י

<< באחרונה פורסמו ב-TheMarker הסכומים שגייסו חוקרים מאוניברסיטאות ישראליות ממענקי מחקר. באופן לא מפתיע, דורגו המוסדות העוסקים בתחומי מדעי החיים, הטבע והטכנולוגיה במקומות הראשונים.

מבלי להיכנס לסוגיית חלוקת המשאבים הנגזרת מכך ולמדיניות הלא הוגנת שמפעילים מקבלי ההחלטות על תקצוב ההשכלה הגבוהה - אוניברסיטת חיפה, שמשלבת בין מדעי הרוח, החברה, הרוחה והבריאות, יחד עם מדעי הטבע - דורגה, לכאורה, אחרונה. לפי הכתבה בעניין, יכולת המוסד לגייס מענקי מחקר היא המעידה על איכות המוסד והמחקר בו.

הדבר נכון בעיקר במדעי הטבע והחיים, תחומים שאליהם מכוונים רוב מענקי המחקר בעולם. ואולם בתחומי הרוח והחברה מתבטאת המצוינות האקדמית לפי פרסומים אקדמיים בכתבי עת נחשבים. במדד זה, ממש כמו בתחרות על מענקי מחקר, מתחרים החוקרים מול אלפי מדענים מכל העולם, וגם כאן השיפוט נעשה על ידי חוקרים מובילים בעולם. והנה, בדירוג שפירסם לפני כמה שבועות, בחן מכון המחקר הספרדי SCIMAGO פרסומים אקדמיים ביותר מ-1,600 כתבי עת במשך ארבע שנים. שלא במפתיע, מדורגת אוניברסיטת חיפה במקום הראשון בישראל ובמקום 113 מבין 3,000 אוניברסיטאות בעולם במדעי הרוח והחברה.

בדיקה זו מלמדת על איכות המוסד ועל איכות חוקריו. שלא במפתיע, לא זכה הדבר לפרסום בתקשורת והיו אף שטרחו להסתיר אותו, שכן בישראל מרבים לדבר על חשיבות הרוח והאידיאולוגיה חברתית, אך ממעיטים בחשיבות לימודי החברה והרוח, ומבליטים רק את חשיבותם של המדעים הטכנולוגיים.

לאורך ההיסטוריה היהודית תמיד התגאינו ברוח היהודית ובגניוס היהודי, בפילוסופים הגדולים ובאנשי החינוך, לצד פסיקאים ומדעני החיים. ואולם בשנים האחרונות אנחנו מרוממים רק צד אחד של המשוואה, ואחר כך מתפלאים שאנו נהפכים לחברה רדודה, בורה ושטחית, ללא שום סולידריות חברתית.

מדינת ישראל צריכה להיות גאה בכך שחוקריה מצטיינים בגיוס מענקי מחקר. אוי היה לנו אם חוקרי מכון ויצמן - שכל עיתותם בידם להשיג מענקי מחקר והם אינם טרודים גם בהוראה - לא היו משיגים מענקי מחקר. ואולם העלאת ההישגיות אך ורק בתחום זה עושה עוול למצוינות המדעית של העוסקים במדעי הרוח, החברה, הרווחה והחינוך. אלה הם תחומים רלוונטיים לחוסנה של המדינה ולחוזקה של החברה לא פחות מחידושים טכנולוגיים והמצאות אחרות.

טכנולוגיה אפשר גם לרכוש - רוח וחברה, משפטים וחינוך - אפשר לייצר רק כאן. ההשוואה והדירוג על פי מדד אחד ויחיד שאינו משקף את כלל העשייה האקדמית יכולים להניב כותרות חדות בעיתונים, אבל הן לא יעילו במאום לקידום המדינה.

הכותב הוא רקטור אוניברסיטת חיפה